

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan **zvečer**, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Dolenjsko — pozabljeni kraj.

Na veliki cesti mej Gabrom in Gorjancem opazujemo, na desno in levo, še dandanes lepo število gradov in poleg ceste druge velike stavbe, znak nekdanjega bogastva in živega prometa. A sedanja vnanja njih podoba spomina na minolost vsega posvetnega.

Rajski kraj, iz katerega so Gorenjci vozili sladko kapljico vsakobojnega Dolenjca, je danes nekako bolj pozabljen, zapuščen. Kjer so stali lepi gradovi, tam so zdaj deloma že razvaline in razpoke po stenah še stoječih gradov in hramov nam jasno kažejo, da se je prejšnje bogastvo umaknilo siromaštvu. Na cesti, po kateri se je še pred 50 leti voz za vozom drvil in blago iz severnih krajev na Hrvaško in v daljne turške pokrajine prevažalo in bogati pridelki dolenjskih in hrvaških vinogradov proti beli Ljubljani vozili, škriplje le še poštna kareta in sem ter tje kak pohleven voziček. Res, da se je v zadnji čas marsikaj obrnilo na bolje, zlasti da je z živino kaj živa kupčija in se voli in prašči prodajajo po doslej nečuvnej ceni, a ako uvažamo lepo lego, rodovitnost zemlje in raznovrstnost pridelkov, moramo vendar priznavati, da bi Dolenjska še bolj napredovala, da bi cvetela, ko bi se za njo le količkaj storilo.

V mestih, v katerih so se slovenski pradedje krepko ustavljali turškim silam, v katerih je bilo poveljništvo armadnih oddelkov, nobenega vojaka ne zagledaš. Jedinno Novo Mesto je imelo doslej jeden kader brambovcov in še ta kader se pripravlja za preselitev. Z dragimi denarji sezidana kasarna, ki ima izgledno lepe sobane in prostor za več batalijonov, bode prazna; a tam, kamor se namerava „kader“ preseliti, bode treba čez 2000 gld. na leto za prostore plačati. Koliko pa bode preselitev stala?

Po vseh pokrajinah avstrijskega cesarstva so vsaj večji kraji po železnici vezani; a Dolenjska še vedno zamača čaka svojega odrešenika. Če zamore država potratiti deset milijonov samo za jedno stavbo na Dunaji, kako je to, da za revno Dolenjsko ne ostaja tretjina te vsote, kolikor bi k večjemu stala železnica v Novo Mesto bodi si iz Krškega ali iz Ljubljane? Ali je čula, da se je Dolenjcev lotilo

že neko nezaupanje do svojih zastopnikov v državnem zboru, katerim se je večkrat priložnost ponujala vlado prisiliti, da se tej želji ustreže? Po zadnji volitvi v deželni zbor so se Dolenjci nadejali, da bo vsaj deželni zbor kaj storil za Dolenjsko, a tudi ta up bi bil kmalu splaval po Krki; čemur bi bili deloma Dolenjci sami krivi, ker to, kar gre središču Dolenjske, vsak kraj za se zahteva. Tako bi na primer Krščani radi kmetijsko šolo na štajerskeje, Metličani na hrvaškeje meji. Drugi so zopet silili, da se napravi kmetijska šola v Ljubljani — le tega nobeden ni vedel, kje, ali na močvirju ali v Kravji dolini.

Konečno so vendar vsi poslanci priznali, da se mora na Dolenjskem napraviti vsaj vino- in sadjerejska šola. A ker se poslanci ob jednom tudi za kmetijsko šolo v Ljubljani unemajo in ker ni gotovo, če bo potem od državne podpore za Dolenjsko kaj odpadlo, tudi to upanje visi na slabej vejici. No prvi korak je storjen in upati je, da se Dolenjska ne bode več tako prezirala, kakor že leta in leta. Iz tega, da je deželna vlada odposlala inženirja na Dolenjsko pregledat cesto mej Krškim in Metliko, se da soditi, da so prišli črteži dolenjskih cest na vrsto, čeravno je mej ogledovanjem po inženirjih in resno izpeljavo še mnogokaj. Skoro bi mislili, da ima to ogledovanje vse drug namen, a ker so te ceste krvavo potrebne, nečemo ničesar ugibati, temveč jedino želeto, da bo skoro istina. Kmetijstvu in kupčiji pa bo le tedaj pomagano, če se Dolenjsko po železnici približa tržnim krajem ali če se vsaj cesta mej Kostanjevico in Metliko tako preloži, da se izogne hribov.

K statistiki dolenje Štajerske.

(Dalje.)

Okrajno glavarstvo Mariborsko je sestavljeno iz 4 sodniških okrajev: Maribor levi in desni breg Drave, Šent Lenart in Slovenska Bistrica. Vkupe broji 16316 hiš s 85057 prebivalci, mej katerimi je 9180 Nemcev, 75312 pa Slovencev.

Okraj Slovenje-Bistriški sam za se ima v 3683 hišah 18668 prebivalcev, 16374 Slovencev, a 2019 z nemškim občevalnim jezikom. Slednja številka je pretirana, nenaravna, kajti, ako nadrobneje

pogledamo posamične občine, nahajamo, da je okolu Poljčan več nemški govorečih, nego Slovencev, kajti vas Pekel broji 130 Nemcev, a samo 104 Slovencev, Markovlja vas 101 Nemca a samo 47 Slovencev in celo raztresena Breznica 23 Nemcev a 72 Slovencev, dočim v sosednjem tikoma ležečem Hošnici ni niti jednega Nemca. Vidi se na prvi hip, da je tu sodeloval poseben upliv, kajti, kdor je kdaj bil v Poljčanah, preveril se je, da se tu in tam čuje kaka nemška mrvica, da pa je glavni značaj vse okolice slovenski.

Ista tako je v Črešnjevci 130 (!) Nemcev, v Kolbergu 32, v gorenjej Poljskavi 92, v spodnjej Poljskavi 362, v Studenčah 45 in celo na Cigelnici 7, odkod so se ti vzeli, je zastavica, katera se pa reši s tem, da je število nemški govorečih zavisno od več ali manj uspešne agitacije dotičnega nemčurskega župana ali znanega nemškutarja, da so te številke pripisovati uplivu Baumanna v Peklu, Soršaka v Črešnjevci, Hrastnika v Poljskavi.

Občine na Pohorju, Laporje, Vrbloga, Pečke, Brezje obranile so svoj slovenski značaj čist, dočim je okolu Makolj nemčurska bolezen zahtevala že nekoliko žrtev molohu. Bistriški okraj je tudi toliko srečen, da ima že sedem židov, razmera mej možkim in ženskim prebivalstvom je ugodna: 9149 : 9519.

Če se pomisli, da je v tem okraju okrajni zastop, hranilnica, posojilnica, deloma šolski sveti itd. vse v nasprotnih rokah, ki pri takih prilikah, kakor je baš popisovanje neso posebno kočljive, moramo priznati, da bi razmere utegnile biti še slabše. Toliko pa je gotovo, da se nam je po krivici odračunilo več nego tisoč oseb, ter zapisalo je na nemški rovaš. (Dalle prih.)

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 10. januarja.

Nemški liberalci napenjajo vse sile, da bi prodrl z Wurmbrandovim predlogom o jezikovnem vprašanju v **državnem zboru**, kar pa bo težko šlo, ker je malo upanja, da bi Corouinijev klub z njimi potegnil; zato pa zdaj Lieubacherja kujeje v zvezde, da bi on njim pravil nekaj nemških konservativcev, in se dobrikajo Poljakom in Dalmatin-

LISTEK.

Casnikarstvo in naši časniki.

(Dalje.)

Pisatelj tega podlistka je že pred mnogo leti na drugem mestu popisoval, kako so v Avstriji upeljali dalekopis leta 1847, in kako so se dalekopisne črte razmerne naglo raztegnile do vseh imenitnejših mest in tržišč v cesarstvu. V petdeseterih letih je naša vlada ustanovila takozvani „Correspondenzbureau“, katerega vsak čitatelj novin nabaja zaznamovanega pri tiskanih dalekopisnih poslanicah. Kot vsaka vlada dobivala je tudi avstrijska vlada dalekopisna poročila o vseh važnih političnih dogodbah, zlasti pa o razmerah in dogodbah v raznih avstrijskih deželah. Od teh poslanic je odbirala in še odbira vse one, katere se jej za občinstvo primerne dozdevajo. Take odbrane poslanice izročila avstrijskim časopisom, da jih objavljajo svetu. Druge neprimerne ali vladnim načelom in nameram škodljive pa za se pridružuje. Po tem potu vlada skrbi, da se vsi dogodki hitro razglasé, da se vse novice naglo razvedo in h krati je tudi pregledo-

vala dalekopisna poročila, ter za se pridržavala vsa, ki jej neso bila po godu. Začetkom leta 1863 je ustanovl neki zasebnik, kaj poljetni žid Scharf (pogumne podjetnosti, bistroglavosti in neumorne delavnosti zlasti pri nekaterih stvareh pač nikdo ne bode odrekal prepeličarjem, žal, da je s temi lastnostmi navadno zvezana brezozirna dobičkazeljnost, premetena zvičajnost in skrajna breznačajnost) v Beči jednako podjetje, jednaki urad, ki je avstrijskim novinam dajal telegrame, navadno jim jih je izročal mnogo več nego vladni „Correspondenzbureau“ (zlatega konja za primerno slovensko besedo, ki se pa mora ločiti od prej označenega „novinarskega urada“, od „novinarske pisarne“! podlistkar bi rekel „novinarska dalekopisovalnica“). Prav naravno je, da je Scharf obsipal časopise s premnogimi dalekopisnimi poslanicami, kajti ni mu bilo treba ozirati se na vladna načela in vladne namere, po takem tudi ne telegramov odbirati, dalje je skušal dobiti več poslanic, ko je mogoče, da je mogel tekmovali z vladnim uradom. Odveč bi bilo opomniti, kako pisano so vladni krogi gledali Scharfovo podjetje (Scharfsche Correspondenz) ter so celo javno trdili, da Scharfovi telegrami neso posebno zanesljivi; gotovo pri marsikaterem važnem

političnem vprašanju njegovi telegrami neso izvirali iz tako zanesljivega vira kot vladni, a na drugej strani Scharf sprva ni imel nobenega uzroka, kak telegram zakrit, zamolčati ga ali celo prenarediti.

Našteta veiktanska podjetja so svetovne velemoči, priznana od vseh držav in vlad Pravim svetovne velemoči, ker imajo (zlasti Havas in Reuter, dosta manj Wolf, avstrijski Correspondenzbureau in Agenzia Stefani) svoje podružnice po celem svetu, po novem in starem, po vseh vladnih središčih in bolj imenitnih tržiščih. Taka svetovna podjetja se mej seboj nikdar tako ne popadejo kot sta se bila popadla pred dvema letoma Bontoux in Rotschild, katoliška Union générale in židovska borsna zadruga Rotschildova. Tako tudi rečena svetovna podjetja ne tekmujejo mej seboj, ter si ne delajo nobenih sitnostij in zavir, kar bi le njih dobiček kratilo. Porazumeli so se mej seboj ter si drugo drugemu stržejo in pomagajo. Najprej so se zložili Havas (ker sta Havas in Bullier že začetkom se bila zjediniła, imenovali bodemo to francosko dalekopisno podjetje po francoskih in drugih novinah skratka: „Havas“), Reuter in Wolf ter si delokrog mej seboj razdelili in omejili. A temu še ni

cem, da bi za predlog glasovali s tem pristavkom, da ne bo veljal za Galicijo in Dalmacijo.

Včeraj se je v **hrvatskem** saboru predložilo poročilo regnikolarne deputacije glede vprašanja o Reki. To poročilo pravi, da se na vsa prizadevanja in ugovore hrvatske regnikolarne deputacije ni oziralo ter so zato njeni člani uložili pri poslednji seji svoj protest v protokol. Deputacija se nadeja, da bo deželni sabor odobril njeno delovanje in sprejel sedeči predlog: Hrvatski deželni sabor ponavlja svojo izjavo, kakor vsi prejšnji sabori, da je Reka z luko integrovalni del kraljestev Dalmacije, Hrvatske in Slavonije, in se zavaruje proti temu, da bi se o mestu Reki z luko in okolico moglo kaj veljavno in končno sklepati s kako jednostransko naredbo brez ozira na v §. 60 pogodbenega zakona z leta 1868 predpisano zaslišanje o kraljevinah Dalmaciji, Hrvatski in Slavoniji pridržanih avtonomnih zadev in priporoča vladi varovati one pravice, ki so deželi zagotovljene s provizorijem z 1869. leta.

Pri nadaljevanji debate o indemnitetni predlogi v saboru govoril je Marković proti predlogu in poudarjal, da vlada ni zakonita, ker sta dva važna ressorta izpraznena, ter jej zato ne more zaupati gospodarstva z državnimi novci. Na to je Zorić interpeloval o eksekutivnej prodaji 347 kmetskih posestev zaradi zaostalih davkov; Urkvanac o virih za zvišanje občinskih dohodkov in pobiranje duhovenske bire in natura; Ivić o razrušenji zadrug v Krajini; Krajac o zlorabi državne oblasti v Brložkem okraji; Lončarević o krajiških gozdih in Ožegović o kolektivnih pristojbinah pri okrajnih sodiščih. — Ker Starčevićeva stranka v saboru dobiva vedno več tal in se narodna vedno bolj umiče, srbski klub pa vedno omahuje, tedaj vlada nema nobene zanesljive večine, zato se že misli, da bo vlada razpuščila sabor, in razpisala nove volitve. Pri novih volitvah bo pa madjarska vlada z banom že našla sredstva in pota, da si bo ustvarila stranko, katere smotri se bodo ujemali z nedanjimi unjonisti, na katero se bo mogla upirati. Ali se jej bo de do posrečilo, se ne ve. Irvatje postajajo od dne do dne previdnejši. — Odsek za varstvo ustave zavrgel je vse adresne pisma za adresu na kralja in sklenil predložiti kraljevemu zboru resolucijo na deželno vlado, ki bo energično protestovala proti rušenju ustave in jednostranskemu razlaganju pogodbe od strani ogerskega državnega zbora in zahtevala, da se odstrani ogerski državni jezik v Hrvatskeji in se ustanove hrvatski odelki pri ogerskih uradih. Dalje je odsek priporočil, da se odpošlje regnikolarna deputacija, katera naj poravna diferenco z ogersko vlado.

Ministru a latere baron Beli Orczy-ju izročeno je provizorično vodstvo ogerskega ministerstva deželne brambe. — Danes se snide državni zbor. Vse rado vedno pričakuje, kako se bo rešila predloga o mešanih zakonih, tembolj ker je to zdaj najbolj zavisno od prihoda avstrijskih kavalirjev v gosposko zbornico. Tiszino ministerstvo vreči se bo de težko posrečilo, ker gosposka zbornica na Ogorskem ni takega pomena, da bi mogla vreči kako vlado. — Liberalni listi se jeze čez to, da bi se avstrijski fevdalci utikali v ogerske zadeve, in zahtevajo, da se pri reformiranji gosposke zbornice določi, da more biti njeni član samo oni, ki je ogerski državljan. —

Vnanje države.

Francoski senat in kamora otvorjena sta v torek. V senatu je starostni predsednik nagovoril senatorje, izražal upanje da bo de v finančnej upravi vladala varčnost, ter bo de senat poklican budget dobro pretresti. Govornik konstatuje, da se je politično nebo zjasnilo in apeluje na složnost. Volitev predsednika odložila se je do danes. — Kamora je

bilo dovolj. Po osodepelni vojski leta 1866 so se konci septembra in začetkom oktobra bili zbrali zastopniki štirih največjih podjetij (Reuter, Havas, Wolf in avstrijski Correspondenzbureau) v Berlinu ter so si Evropo mej seboj razdelili in natanko omejili vsakemu svoj delokrog. Havas je bil tudi za se pridobil „Agenzio Stefani“, dokler se ta ni bila otrešla francoskega upliva, ter se kot samostalna svetovna moč pridružila prej naštetim podjetjem.

Zaznamovana telegrafska podjetja, kot rečeno, imajo svoje podružnice in posamične najetnike po vsem svetu, po starem in novem, po celini in po otocih. Karkoli imenitnega se kjerkoli na svetu zgodi, poroča se nemudoma v središčne urade v Londonu, Parizu, Berlinu, Rimu in Dunaji, kjer se poročila naravnost izročajo časopisom in se tudi dalje brzojavijo v razna mesta, raznim podružnicam in novinam. To se le zgodi, ker imajo rečena podjetja povsodi svoje podružnice ali svoje dobro plačane najetnike, ki preže na vse nove imenitne dogodke ter jih tudi nemudoma v središče poročajo, brzojavijo, ne gledé na časih kaj velike stroške.

Poleg tega držé središčni uradi kot njih podružnice preveliko časopisov, katere morajo hitro prečitati ali vsaj pregledati, ter vse posebno važne

pa izvolila Brissona s 224 od 298 oddanih glasov predsednikom. Volitev podpredsednika je danes.

Položaj na **Španskem** je jako nevaren. Liberalna vlada Posade-Herrere ne more dobiti večine v cortesih. Sagasta, ki zdaj vodi slučajno večino v zboru, je osebno jako nepopolaren, Canovas dell Castillo, katerega kralj najbolj čišla, pa radi svojega konservativnega mišljenja zdaj ne more prevzeti vlade. Od več strani z juga in severa prihajajo poročila, da se pripravljajo ustaja socialistov in karlistov. Dozdaj še sicer nikjer neso izbruhnili nemiri, a bojazen je velika in morale so se že storiti potrebne naredbe, da se odvrne nevarnost.

Telegram v „Pall Mall Gazette“ iz Calcutte od 5. januarja javlja, da je upor Akkov proti **angleškej** ekspediciji bil silajši, nego se je pričakovalo. Dne 24. m. m. odrinil je major Beresford in našel je sovražnika na bregu reke Tengapani. Angleška vojna sila je bila preslaba, da bi se bila mogla ustavljeti toči otrovanih puščic. Ekspedicij-skemu oddelku došla so podkrepjenja.

V angleških parlamentarnih krogih se obsoja naredba, da bi **Egipt** moral popustiti Chartum, in se upa, da se vlada kaj premisli. In misli se, da se nobena egiptovska vlada, tudi Nubarjeva pod sedanji okoliščinami ne bo de mogla obdržati, ter da je mogoče samo neposredna angleška uprava, za katero bi bilo odgovorno angleško ministerstvo, ali pa istinita egiptovska-narodna uprava z energičnim vladarjem na čelu. — Novo egiptovsko ministerstvo je že sestavljeno, člani novega kabineta so: Nubar-paša, ministerski predsednik in za vnanje zadeve in pravosodje; Sabet-paša za notranje zadeve; Mahmud-paša el Falake za nauk in bogočastje; Abdel-Kader-paša za vojsko; Mustafa-paša za finance.

Zbornici poslancev **severno-amerikanskih** držav predložil se je načrt zakona, ki pooblašča predsednika ljudovlade, da sme prepovedati uvoz vin, likerov in drugih izdelkov iz onih držav, katerih vlade bi pripovedale uvoz mesa iz združenih držav, in ohraniti v veljavi ta prepoved, dokler se ne prekličie omenjena omejitev.

Dopisi.

Iz Kočevja, dne 7. januarja. [Izv. dop.]

Kako hitro se časi menjajo in z njimi nazori, koliko dobrot nam s tem čas prinaša in kako dobro še tako globoke rane zaceli, posebno lahko razumemo in spredimo na konci leta, ako v pretečeno pogledamo in se spominjamo koliko težav in rev smo prestali in kako pičlo število srečnih in mirnih dni je nam odmenjeno bilo; nazadnje pač moram opaziti, da je naše življenje in posebno nas Slovencev le „v dolini solza“. Pa naj bo de, kakor že mora biti; vendar se nam počasi vremena vedré. Pretečeno leto je zopet usahnil jeden nemškutarških kometov, ki je bil sicer na videz neškodljiv, pa je vendar marsikatero rano vsokal.

Jaz menim imenitnega c. kr. okrajnega šolskega nadzornika g. Spintre-ta, ki je od svojega pokrovitelja g. Pirkerja vse njemu na razpolaganje dane darove polagoma dobil. Najprvo mu je omogočil, da je napravil izpit za meščanske šole, potem, da je dobil komaj 22 letni fant mesto nadučitelja in šolskega vodje na štirirazredni ljudski šoli v Kočevju, kojemu na ljubo moral se je celo tedanji nadučitelj v Metliko preseliti, slednjič, da je v zadnjem imenovanji c. kr. okr. šolskih nadzornikov, za Kočevski šolski okraj on imenovan bil. Svet pa

novice in članke dalje brzojaviti. Še druge, navadno najvažnije novice jim pa izročajo razne vlade ali pa posamični ministri. Da vlade tega ne dejalo zastoj, pač ni treba posebej povdarjati, vendar ne smemo misliti na kako plačilo v denarjih, temveč misliti moramo na naklonjenost dotičnega podjetja nasproti vladi, na njegovo zavisnost od vlade. V Avstriji tega nikdo ne skriva, ker je „novinarska dalekopisovalnica“ (Correspondenzbureau) v Beči c. kr. urad za navadno nastavljenimi uradniki. In to velja tudi o vseh podružnicah njenih. V Ljubljani nemo take podružnice, ni je tudi po drugih slovenskih mestih (ne v Mariboru, ne v Celovci, ne v Gorici — manjših mest mi še naštevati ni treba), le veliki imenitni Trst jo ima. Čudno — kot je v Avstriji marsikaj čudnega — je bilo posebno to, da je avstrijski „Correspondenzbureau“ se vrstil mej telegrafske urade ter bil v področji kupčijskega ministerstva. Zato je dve leti je to drugače. Minister Taaffe je c. kr. Correspondenzbureau od kupčijskega ministerstva ter ga pridružil ministerstvu notranjih zadev. Tako sta sedaj v področji upravnega ministerstva prej opisani novinarski urad in ta „novinarska dalekopisovalnica“ (Hirschfeld je nje sedanji načelnik) z vsemi svojim

je nehvaležen. Mesto, da bi g. Spintre svoje vsestranske službe za silo opravljal in njih dobre dohodke v žepe deval, ravnal je ravno narobe. Službo je po mogočnosti zanemarjeval in denar je kar skozi okno metal. Kar ni mogel sam zapravljati, je pa še druge vabil, posebno modrijanke, da so mu pomagale žepe prazniti. Toda njegovo ravnanje bilo je slednjič c. kr. oblastnijam preveč abotno. Na sv. Silvestra dan, kot voščilo za novo leto, dobil je zelo učeni in imenitni g. Spintre odlok od c. kr. deželnega šolskega sveta s katerim je kot c. kr. okr. šolski nadzornik odstavljen, pravi izraz v dekretu je „enthoben“. Koliko solzá je g. deželni šolski nadzornik zaradi te sramote svojega odstavljenega ljubljenca potočil, ni mi mogoče povedati, ker neman tako dobrega daljnogleda, da bi s Friedrichstein-a v njegovo sobo videl, kjer je bilo že toliko za narodne učitelje žalostnih naklepov skovanih in izpeljanih, pač pa sem mimogrede v stanovanje g. Spintreta videl. Ta se sedaj odpočiva od svojega trudapolnega dela, saj si je takoj po donesu onega odloka petdnevni odpust pri g. c. kr. okrajnem glavarji izprosil in to še pred začetkom šole v novem letu, ter pridno cigarete kadi in kadar ga hočejo moči zapustiti, pa se malo v posteljo vleže. Sicer pa je miren.

S kakšnim veseljem so na novega leta dan učitelji iz Kočevskega sodniškega okraja v Kočevje dohajali, in kako se radovali te vesti, ne morem popisati. Kako pa učitelji v Ribniškem sodniškem okraji to veselo vest praznujejo, mi sicer ni dano videti, a gotovo gloriozo pojó. Nehote pride mi na misel iz zgodbe svetega pisma starega zakona povest o Noetu in golobu, kateri prinese oljkino vejico v znamenje rešenja. Kakšno veselje je moralo tedaj na barki biti! In nič manjše veselja bi mej kranjskim učiteljstvom vladati ne moglo, ko bi zvedeli še bolj veselo vest, da je deželni šolski nadzornik v svojo uradniško sobo več ne zahaja. In v to naj Bog pomozi!

Toda bolj važno, kot ta tužna prošnja, je misel o nasledniku g. Spintreta. Moje sicer ne merodajne mnenje, pa po sedanjih skušnjah opravičeno, bi bilo jednega iz tukajšnjih učiteljev njegovim namestnikom in naslednikom imenovati. Imamo več takih za to častno službo sposobnih učiteljev, slavna vlada naj nam le ne nakloni zopet kakega à la Linhart, Sima, Spintre.

Iz Kamnika 5. januarja. [Izv. dop.] Ker se ni še oglasilo spretnjeje pero, da tudi v tem novem letu poroča kaj iz Kamnika, naj mi bo dovoljeno spregovoriti nekoliko o naši narodnej čitalnici. — Dne prvega januarja prebili smo ledeno oklopje, ki je opoviralo do sedaj nekaj let že zamrzneno našo čitalnico. Ni ravno zamrznila popolnem, — odtajala se je v največjeji zimi vsako leto po jedenkrat ali dvakrat, — toda njeno življenje bilo je zadnji čas le preveč podobno lenemu spanju, iz katerega jo je prebujal ta ali oni diletant. — Ta dan napravili so nam nekateri trudoljubni igralci dramatično predstavo in sicer dovolj znanega „Lumpaci-Vagabund-a“. Godba iz Šmarja pod vodstvom jako pridnega in izvežbanega kapelnika g. Majcen-a pokazala je, da je najsolidnejša veliko milij na okrog,

podružnicami in najetniki ter po ukazu ministerstva vzajemno delata in pašita javno mnenje.

Nekaj priletniši čitatelji časopisov (ne mislim na slovenske, ker naši tedniki ali štirinajstnevnik tako neso mogli misliti na telegrame, temveč mislim na italijanske, nemške, francoske itd.) se najbrže še dobro spominjajo, kako redki so bili sprva telegrami v novinah. Prvi so se prikazali v prvih letih šestega desetletja (le škoda, da mi čas ne dopušča poiskati, kateri slovenski časopis je prijavil prvi telegram). Časnikarji, uredniki neso dosta marali zanje, že zato ne, ker so jih z istimi besedami prijavljali tudi drugi časopisi; a nazadnje so se morali jim udati, ker so čitatelji kmalu po vseh novinah najbolj iskali dalekopisnih poslanic. Najprej so se temu udale francoske novine, potem sredi oktobra 1858 tudi angleške in kmalu so jih posnemali časopisi drugih dežel. Konci istega leta je Reuter svoje podjetje pri časopisji in občinstvu najbolj utrdil, ko je nepričakovano naglo na vse strani brzojavil glasoviti (Avstriji pa močno sovražni govor) cesarja Napoleona III. na Novega leta dan 1859. Pozneje so časopisi zmerom bolj segali po telegramih ter jih nagloma prijavljali; in sedaj si velikega in imenitnega časopisa, dnevnika, brez telegramov skoro misliti ne moremo. (Daje prih.)

slisati bila je jedino občna pohvala. — Da omenim že pred dobrim letom igrano burko „Lumpaci Vagabund“ ter iskreno hvalo izrečem se posebno gospodičinam igralkam, ki so se vse na novo morale naučiti, bode vsakomur umevno. Posebno odlikovala se je gosp. Medvedova; dasi uloge neso bile nič kaj za njo ustvarjene, bila je vendar prav ljubka prikazen. Gospodičini sestra Klandrovi, kakor tudi gosp. Osoli in Rezika Pohlina bile so vse prav prične diletantnje; bodi jim s tem očitna zahvala, — ker so igralce jedino le iz naklonjenosti do slovenske dramatike, skoro djali iz usmiljenja do nje — kajti omenim naj, da je več gospodičin igralo celo po tri uloge, in to ni malenkost. — Kar se tiče gospodov igralcev, dovoljeno mi bodi ne samo hvaliti jih kot diletante. Gospodje, glavnih treh ulog so možje, kojim v srcu gotovo ni laskava le mrzla pohvala, pač pa ljubša možata, dobrohotna beseda, — Gospod Nifergal (Klobčič) je osebnost, o kojoj komičnem npravi smemo mu dati vse priznanje. In ko bi omenjeni gospod le še zamogel naučiti se prav dobro uloge, in bi ga borba s spominom ne zapeljala v vedno improvizovanje, — tedaj preverjen sem, da ga ni komika mej Slovenci, ki bi umel v tej ulogi igrati bolj živce razdražujoč, ko gospod Nifergal. Vsak najmanjši migljaj njegovega telesa učini nam zopet smeh. Njegovo extemporiranje pa moti zelo soigrance, ki so prisiljeni držati se priučnega berila. — Gospod Pujman bil je isto tako „črevljar“ kakoršnega niti plačano „nemško gledišče“ ne doseže, in ko bi bil gospod igralec le še dober pevec, potlej ne bi vedeli jenjati ga hvaliti ter priporočati. Njemu posebno gre obila hvala, da je jedini odbornik tako trudljiv in nam je zadnje veselico sploh še skupaj spravil. Na zdravje tedaj! — Gosp. Kronabethvogel (mizar „Lim“) je sicer v posamičnih nastopih pokazal se nevstrašljivega ljubimca, — toda v daljših pripovedovalnih govorih zatika se mu pogostokrat; ako pa mu beseda gladko teče, zabrede preveč v tihotno pripovedovanje in besedi izgine vsakošni akcent, vsak pathos govora mu odpade. — O družih posameznih ulogah obširneje govoriti mi žal ni prosto, kajti znal bi mej drugim zopet kak dopisnik v teh prostorih rabiti „Kamniško kritiko“ kot stereotip, — predbacivaje namreč, da je vselej predolga. Tedaj bodi vam obila zahvala vsem ostalim igralcem, posebno gosp. Josipu Fajdigu in postavnemu g. Pintarju, kojih prvi je igral nič manj ko v štirih ulogah (!)

Toda povedati mi je še nekaj, srce pa se mi krči in duša zmrakuje ko dospem do pravega povoda teh vrstic; „greh“ pa bi bilo molčati še nadalje in ne opozoriti čitalničarje naše na prihodnji občni zbor 13. t. m. — Vsak, ki ni revež popolnoma oglešel in oslepel, spoznal je gotovo, da bi moralo biti čisto vse drugače z našo Čitalnico, in kako neprilicno sestavljen je njen odbor. Britko bodi potoženo vsim onim gospodom rodoljubom-narodnjakom, kojih srca še vedno bijejo za vsak slovenski smoter. — Res je, da neizključljivo samo odbor učinil je slabo stanje čitalniško, tudi druge okolnosti, katerih vir in upliv ne morem zasledovati tukaj, bile so več ali manj vzrok nekakošnemu propadu tega društva. — Društvo ima tako bridko malo udov, — vsak ud plačuje zbog same rodoljubnosti, da se le vsaj temelj tega društva obdrži in ohrani precejšnjo svotico na leto, — društvo bori se nekaj let z gmotnim deficitom; veselice oddaljujejo se druga za drugo bolj in bolj, igralci zlasti igralka izostajajo vedno zopet, vse zamira, nerednost v društvu samem je večja, ko še nikdar ne, društveni časopisi, ki jih nosi sluga udom na dom, prihajajo v takem neredu, tako raztrgani, — da njih vrednost ne dosega niti za papir več itd. — Da, to je žalostno, jako žalostno, — in odbor le ne stori ničesar — vse prepušča v Božjem imenu in pravi menda čez vse to malomarno „Schwamm drüber“ — Nemarnostim pa kakor so navedene priti do življa je pač le jedino odborova skrb in njem primerno; djanstveno pa pokazali so se v preteklem letu slabe odbornike. — — — Kaj je vzrok tej nezbudljivej lethargiji odborovi nam pač ni umevno. Ne govorim tu o posameznih členih odborovi, marveč v skupnem delovanju odbora čitalniškega.

Iz seje mestnega zbora Ljubljanskega.

V Ljubljani 4. januarja.

(Dalje.)

Mestni odbornik g. Hribar poroča v imenu finančnega odseka sledeče:

I. Ustanovna zaklada pokritja 7793 gld. 57 kr.
potrebščin 7582 „ 52 „
tedaj prebitka 211 gld. 5 kr.

II. Ljudsko-šolska zaklada ima pokritja 25.460 gld., potrebščine pa 24.325 gld. 83 kr., tedaj preostanka 1134 gld. 17 kr.

Za nakup slovenskih knjig, za šolske knjižnice, se je z ozirom na to, da se je v onej dobi, ko je tendencija mestnega zastopa bila, slovensko decokolikor mogoče ponemčevati, jako neznatno število slovenskih knjig nakupilo, povišal za vse mestne šole dotični znesek in se imajo šolska vodstva o tem izkazati z računi.

III. Zaklada meščanske bolnice ima pokritja 10.927 gld. 90 kr., potrebščine pa 10.765 gld., tedaj preostanka 162 gld. 90 kr.

IV. Proračun mestne ubožne zaklade ima pokritja 27.307 gld. 12 kr. in iste potrebščine.

V. Proračun mestne blagajnice ima pokritja 141.911 gold. 18 kr. in potrebščine 146.265 gold. 72 1/2 kr., tedaj nedostatika 4354 gld. 54 1/2 kr.

VI. Mestnemu magistratu se naroča, naj takoj pozove pravni odsek, da v družbi s finančnim odsekom vzame v pretres upeljavo ubožnega davka s percentualno priklado na brutto-dohodke javnih predstav in koncertov ter ga naprosi, da kar najpreje mogoče, vsekakor pa še v prvi polovici leta stavi plenumu mestnega zbora primerne predloge.

VII. Mestnemu magistratu se naroča, naj zakaže stavbenemu uradu izdelati okoliščinam mesta Ljubljane primeren načrt za novo ubožnico, katere stroški pa nemajo presežati 50.000 gld.

VIII. Slav. c. kr. deželnemu šolskemu svetu ima se odposlati prošnja, da bi se na c. kr. višje realki v Ljubljani upeljala počenši s šolskim letom 1884/5 slovenščina kot obligaten učen predmet po vseh razredih in za vse dijake brez razločka in mestnemu magistratu se naroča, da ta sklep kar najpreje izvrši.

IX. Mestnemu magistratu se naroča, naj pretresa vprašanje o preložitvi botaničnega vrta na primernejši prostor graščine pod Tivoli, stopi zavoljo tega v obravnavo z visoko c. kr. deželno vlado in v dogovor z vrtnarskim društvom, da bi isto prepuščilo mu v ta namen svoje premoženje.

X. Vodni del mlinskega poslopja v Koleziji z vsem mlinskim strojevjem proda naj se na javnej dražbi s pogojem, da ga kupec podere in odpelje. Mestnemu magistratu pa se naroča, naj zakaže stavbenemu uradu, da izdela in vsaj do 1. oktobra t. l. predloži načrt o razširjenji kopališča z napravo novih kabin.

XI. Mestnemu magistratu se naroča, naj kar najhitre mogoče, odstopi pravnemu odseku v pretres in poročanje v mestnem zboru vse akte, tikajoče se pota ob Gruberjevem kanalu do klavnice in stori eventualno vse potrebne korake, da se ta pot proglašajo zopet za javni pot.

XII. Za zemljišče ob Tržaški cesti, na katerem je pododdelek mestne drevesnice, se naroči mestnemu magistratu, da poižve, za koliko bi se prodalo in da predloži dotične ponudbe mestnemu zboru.

XIII. Mestnemu magistratu oziroma gospodu županu se naroča, naj ukrene vse potrebno, da se bodo s 1. februarja t. l. nadalje vsa in vsakršna denarna plačila vršila po nakazilih dotičnih magistratnih uradov jedino in izključljivo le pri mestnej blagajnici.

XIV. Na Marije Terezije cesti v sredi mej hišama št. 45 in 43 ima se napraviti svetilnica.

K proračunu za razne zgradbe oglasi se dr. vitez Bleiweis-Trsteniški rekoč, da se bode komaj tretjina istih izvršila. Tako se nabrežje na desnem bregu Ljubljanske od Hradecky-jevega mostu ne bode zidalo, dokler se konečno ne odobri črtež o osušenji Ljubljanskega barja. Govornik tedaj nasvetuje, da se za to v proračun postavljenih 10 000 gld. zbrishe.

Tudi župan g. Grasselli pritrdi, da ne gre nič vrtati okolu Ljubljanske, dokler se črtež konečno ne odobri. Gospod župan spominja na strokovnjaško poročilo g. Žužek-a.

Poročevalec g. Hribar odgovarja, da s tem, ako se kaka svota v proračun vzprejme, ni izrečeno, da se more porabiti, nego izreče se le, da se zamore porabiti, ako ni ovir.

Pri glasovanji se predlog dr. vit. Bleiweisa-Trsteniškega ne vzprejme.

Za popravo mesarskega mostu je proračunjenih 1000 gold., ker finančni odsek misli, da se v kratkem napravi mesto lesenega železnega mostu.

Dr. vitez Bleiweis-Trsteniški pravi, da se ta nada še ne bode tako hitro izpolnila, ker je tudi to v zvezi s črtežem za osušenje barja. Z 1000 gold. pa se ne bode pridalo popravi mesarski most, kateremu je poprave zelo potreba, posebno sedaj ko vozijo mnogo težkih voz preko njega, zato nasvetuje, da se za popravo ustavi 2000 gld. v proračun. (Dalje prih.)

Domače stvari.

— (Nov list.) Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske sklenil je izdajati poseben list, ki bode izhajal dvakrat na mesec. Prvi dve številki pridet na svetlo koncem t. m. Pri tej priliki se je tudi sklenilo, da družabniki, ki plačajo letni donesek pravočasno, dobivajo „Novice“ za jeden goldinar ceneje.

— (Župnikom v Loki) pri Zidanem mostu prezentovan je g. Anton Šlander, mestni vikar v Celji.

— (Pri sinočnjem jadrnem vlaku) zdrsnil je zaradi ledenih šin spalni vagon na železnični progi mej Logatcem in Borovnico iz tiru, k sreči brez kake nezgode. Spalni voz, kakor tudi dva druga vagona morali so popustiti na progi, potisniviši vse potnike, katerih pa slučajno ni bilo mnogo, v jeden kupč.

— (Pogreša) se baje postrešek A. S. že par dnij. Pobiral je letne doneske članov Šišenske čitalnice, a h krati je izgubil. Govori se, da so našli pri nekem mostu njegovo kapico.

— (Fijakarjev) na železnici pogrešajo tujci, kateri s ponočnim vlakom prihajajo v Ljubljano in se opravičeno pritožujejo o tej nepriliki, katera se pač malo ujema z značajem glavnega mesta. Tudi od domačinov čujejo se jednake pritožbe. Treba, da se ta nedostatek hitro odpravi.

— (Plesni venček ognjegascsev.) V nedeljo 13. t. m. zvečer ob 7. uri bodo v Škofjiloki v prostorih na „Štemerjah“ plesni venček z srečkanjem, katerega čisti dohodek je blagajnici tamonjne prostovoljne požarne brambene namenjen. Vstopnina za neude 1 gld., za ude 30 kr. dame so proste. Prijatelji društva se vabijo. —

— (Čitalnica v Gornjemgradu) priredi v dan 3. svečana t. l. svoj V. občni zbor, kateremu spored je: a) Nagovor predsednikov. b) Pregled letnega računa. c) Volitev dveh pregledovalcev računa. d) Volitev novega odbora. e) Posamezni nasveti. — Ob 7. uri: Večerna zabava s tombolo in plesom.

— (III. redni občni zbor „Savinjskega Sokola“) vršil se je v dan sv. Štefana 26. decembra 1883. l. v prostorih Čitalnice v Mozirji v navzočnosti 46 članov. Po nagovoru staroste gosp. Joža Lipolda poročala sta tajnik gosp. Rad Škoflek o društvenem gibanju in blagajnik g. J. Vrankovič o denarnem stanju. — V odbor voljeni so bili: gosp. Joža Lipold, starosto; gosp. Josip Pirš, podstarosto; gospodje R. Škoflek (Mozirje) Tone Turnšek (Nazaret), J. Brišnik (Braslovce), Miloš Levstik (Št. Mišel) in J. Vrankovič (Mozirje) odborniki. — V širji odbor za slavnost blagoslovljenja društvene zastave „Sav. Sokola“, katera slavljena se bode Binkoštna praznike (1. in 2. junija t. l.) v Mozirji (pridejan društvenemu odboru) volili so se sledeči gospodje: Celje: dr. V. Filipič, Iv. Likar; Šoštanj: Iv. Vošnjak, Fr. Rajšter; Braslovce: Fr. Cukala, Fr. Kosem; Vransko: J. Oset, Iv. Apat; Polzela: J. Žigan; Žavec: Iv. Hausenbichler, E. Širca; Nazaret: Jos. Willinparth; Gornji grad: Fr. Loučar, Jos. Mikuš; Ljubno: M. Šmid, J. Petek; Mozirje: J. Kovačič, Ant. Goričar, Jos. Turnšek; Rečica: Fr. Majer in Jos. Tišler. — Občni zbor izrekel je tudi zahvalo Mozirske posojilnici, ki je izvolila darovati „Sav. Sokolu“ za slavnost in za zastavo 50 gld. — Na večer priredila se je v Čitalnici veselica s tombolo in plesom, katere udeležilo se je toliko občinstva, da je že koj s početka jelo prostora primanjkovati. Veselice čisti dohodek odmenil se je za Binkoštno slavnost. — Na zdravje!

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 10. januarja. Včeraj prijeli so v Penzingu nekega Hugona Schenka, ki se je za inženirja izdaval in je zeló na sumu, da je razen kuharice Terezije Ketterl, ki je bila

